

ОКРЕМІ ПИТАННЯ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ БАНКІВ ВІДПОВІДНО ДО МСФЗ

Гармонізація національної системи бухгалтерського обліку з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку в усіх галузях економіки є складовою частиною загальноекономічної реформи в Україні в цілому. Необхідність адаптації методики бухгалтерського обліку до норм МСФЗ з метою підготовки фінансової звітності за міжнародними стандартами для банківських установ зумовлена, передусім, інтеграційними процесами у банківському секторі, зростанням уваги потенційних інвесторів до фінансового ринку України, потребою користувачів фінансової звітності банків в отриманні достовірної, доречної, зрозумілої і зіставної інформації, необхідністю підвищення ефективності управління банком.

Інструкцією про порядок складання і оприлюднення фінансової звітності банків України вимагається складання фінансової звітності банків у відповідності до МСФЗ [1]. Оскільки бухгалтерський облік банківських операцій здійснюється на основі чинного вітчизняного законодавства і підсумковою стадією облікового процесу є складання фінансової звітності, а також з огляду на розроблені нові МСФЗ (нові редакції МСБО) виникає необхідність аналізу відповідності порядку оцінки, визнання і розкриття інформації у фінансовій звітності банків міжнародним стандартам.

Аналіз відповідності національної банківської фінансової звітності міжнародним стандартам базується на існуючих відмінностях в облікових політиках та внутрішніх методиках складання фінансової звітності, які розробляються банками самостійно на основі нормативних актів Національного банку України та міжнародних стандартів. Такі відмінності можна класифікувати як виправні в межах законодавчого поля і невивиправні (їх усунення вимагає змін у законодавстві).

До першої групи відносять, зокрема:

— відмінності щодо методики обліку формування резерву під відпускні: міжнародними стандартами (МСБО 19) передбачено обов'язкове формування резерву від невикористані відпустки [2]. А Правилами бухгалтерського обліку доходів та витрат банків передбачено тільки можливість такого формування на балансовому рахунку 3659 Плану рахунків [3];

— відмінності щодо визнання в обліку операцій з донарахування амортизації основних засобів, які виникли через відмін-

ність між строками амортизації будівель згідно МСФЗ і встановлених у банку (згідно МСФЗ строки амортизації будівель складають 50 років, тоді як в українських банках використовуються строки більше ніж 50 років, наприклад 70, 100, навіть 120 років експлуатації [2, 4];

— відмінності щодо застосування методу ефективної ставки відсотку за окремими фінансовими інструментами, зокрема за відновлюваними кредитними лініями.

До другої групи досліджуваних відмінностей відносять:

- ✓ створення резервів під бонуси, формування яких регламентує МСБО 19 «Виплати працівникам» [2]. Нормативними документами НБУ обов'язкове формування таких резервів не передбачено;

- ✓ розрахунок та формування резервів під кредитні ризики за наданими кредитами юридичним та фізичним особам: методика формування резервів за вимогами НБУ не відповідає нормам МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» [5, 6];

- ✓ розрахунок резервів під прострочені та сумнівні нараховані доходи за кредитними операціями має проводитись у складі фінансового інструменту (кредиту) відповідно вимогам МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка»;

- ✓ резерви під кредитні ризики за міжбанківськими операціями згідно МСФЗ не формуються (за виключенням сумнівної та безнадійної заборгованості), оскільки банківська сфера у всьому світі вважається найстабільнішим сектором економіки;

- ✓ операції банкоматів, здійснені після операційного часу, вечірньої каси, які відповідно до нормативно-правових актів НБУ відображаються в обліку тільки у наступному звітному періоді, згідно до прийнятої міжнародної практики відображаються у звітності того періоду, до якої вони відносяться [7];

- ✓ розкриття інформації у проміжній (квартальній) фінансовій звітності. до складу проміжної (квартальної) фінансової звітності згідно інструкції НБУ входять: Баланс, Звіт про фінансові результати, примітки «Зобов'язання банку, які обліковуються на позабалансових рахунках», «Рахунки довірчого управління» та «Окремі показники діяльності банку» [1]. Даний склад проміжної фінансової звітності банків не відповідає вимогам міжнародних стандартів, а саме МСБО 34 «Проміжна фінансова звітність», який визначає форми розкриття для проміжної фінансової звітності аналогічно до річної [2].

Виправні відмінності між МСФЗ і обліковою практикою вітчизняних банків усуваються у процесі удосконалення облікової політики банку.

З метою забезпечення повної відповідності МСФЗ пропонується внести такі зміни в законодавчу базу НБУ щодо фінансової звітності банків:

— привести у відповідність до МСБО 34 склад форм і методик складання проміжної (квартальної) фінансової звітності банків;

— привести у відповідність до МСБО 39 методик формування резервів під кредитні ризики, а також під прострочену заборгованість за нарахованими доходами.

Література

1. Інструкція про порядок складання і оприлюднення фінансової звітності банків України: Затверджена Постановою Правління НБУ від 27.12.2007 за № 480.

2. Міжнародні стандарти фінансової звітності// minfin.gov.ua

3. Правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України: Затверджені Постановою Правління НБУ від 18.06.2003 за № 255 // www.rada.gov.ua

4. Інструкція з бухгалтерського обліку основних засобів та нематеріальних активів комерційних банків України: Затверджена Постановою Правління НБУ від 20.12.2005 за № 480 зі змінами. // www.rada.gov.ua

5. Положення про порядок формування і використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків: Затверджене Постановою Правління НБУ 06.07.2000 за № 279 зі змінами. // www.rada.gov.ua

6. Міжнародні стандарти фінансової звітності. Фінансові інструменти. Звітність та бухгалтерський облік. Керівництво для користувачів щодо офіційного тексту МСБО 32, МСБО 39, та МСФЗ 7/ Перекл. з англ. за ред. С. Ф. Голова. — К: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, ПП «Видавництво «Фенікс»», 2007. — 584 с.

7. Положення про формування коригуючих проводок, що здійснюються банками України: Затвердженим Постановою правління НБУ від 09.10.2001 №427 // www.rada.gov.ua

Ларіонова А. С., старш. викл.
кафедри обліку підприємницької діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

НОВИЙ ПОРЯДОК ОБЧИСЛЕННЯ ЛІКАРНЯНИХ ПРАЦІВНИКАМ, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ В УМОВАХ НЕПОВНОГО РОБОЧОГО ДНЯ. ОБЛІК ЛІКАРНЯНИХ

КМУ Постановою «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2001 р. № 1266» відредагував Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошо-